

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

В медаль від дулян був такий: Полюф не розграв боротьби з Громоном. Мадяр Чає до 2 хвилини показав лопатки полка Вельоха. Стрча Кваріані з Кожеро сіднілися реміслом. Вілчич показав льованина Вадимівського у 26 хвилині. Шербінський до 24 хв. поборова Бузрута.

З мандрівки по західних окраїнах.

Наші оази. — Стихійне відродження. — Ростемо. — Завзяття.

На дворі метелиця. Сумерк. Скрипіть старих вікон і свист вітру піднімає нас. Це один горб, два, три потічки, закуті кригою і наша оаза — Іздебки в Днішчині. Але ось ми вже і на горбі. Різкий вітер і зі снігового пуху вистає ледви наша шапка чубата та світяться очі. Освітлює „димоном“, щоб знову не поринути з телом у снігових настилах. І нагло несамовитий пересек. Невже волю? і нам серце збилося у грудях. Ах! Ні! Це весільні гості вертають з Іздебок до сусіднього села Обарима.

Нарешті заблизмали світла і ви в Іздебках. Ще 6 км, селом і ви на приходстві під опікою милых господарів, о. заступника декана і пароха Ореста Казушницького та його брата емер. радника Осипа. Село тягнеться на 13 км. Полсвинна населення — це вже поляки. Їх предків вихрещено в костелі, на приказ ревної каштелянки Катерини Валовської, яка 300 років тому казала перемінити всі наші церкви в Днішчині на костелі. Зате друга половина населення, хоч вже теж говорить по польськи, держиться ще своєї віри і наші завдяки церкві. Але молодь під впливом життєдайного світла читальні „Прогресу“ вчиться замість української мови і нею вже говорить. Пригадуються вам ірландці. Не вмиремо! Праця в читальні набирє розмаху, бо передано кімнату церковного дому до вжитку членам. Над економічним двигненням села працює молочарня, якій закупив о. парох за свої гроші молочарське приладдя. Коби нам більше таких душпастирів-громадян!

У сусідній селі Глузні теж пульсує освітне життя. Читальня по хвилині застою, розгорнула працю. Гарна теж бібліотека, 270 книжок. Недостача власної домівки відчується болісно. Завдяки мурованій праці о. декана І. Жарського та його дітей в селі нема неграмотних. Церква прегарно розмальована в українським стилі. Ціла церковна утвар радує ваші очі мистецькими вишивками, які виконують дівчата під проводом невтомої старенької пані деканової. Згадаймо лише фелон, за який одиосельчані-емігранти жертвували кількатос доларів. Може він побачить саме і виставу в Шикаго? Подивляйте висіди одної лише інтелігентної родини в селі і з жалем покидаєте симпатичних старушків.

Ви в селі Лубна. Селянство розеднане. Ледви третина це поляки. Зате в них величавий костел, майже по середині села, який недавно збудовано, але далеко непольськими руками. Завдяки цій костел лише завдяки видатній співпраці місцевого, греко-кат. пароха о. Копистинського. На церковному ґрунті докінчує тепер будову дому, де знайдуть приміщення школа (відомо „панствова“) і чит. о-ва „Качковського“, щоб в них заціплявати „тверду“ ідею і „русскую культуру“. Зате свідомі українські селяни вже четвертий рік не можуть вихлопотати дозволу на купно площі з церковного ґрунту, під будову читальні т-ва „Прогресу“. — Борітеся!..

Ще раз поромом через Сян і ви в Павлокомі, родинному селі відомого кооператора п. дир. А. Мудрика. Громадяни горді, що зпід їх білої лемківської стріхи людина вибила на передового провідника кооперативної установи в „Малослобозі“. По середині села гарна, мурована, читальняна добіжка, де містяться ще коопера-

тива і молочарня. Побіч домівки розлога площа, де просвітяни в наближчому часі побудують нову величаву домівку. Цим докажуть, що кількадесятлітня праця п. Левинського, емер. управителя школи, найшла гідних наслідників. У селі неграмотних нема. Зацікавлення книжкою велике. Біля 60 людей товпиться у невеличкій кімнаті бібліотеки. Бібліотекарєві допомагає двоє виділових.

— Чи радо читають книжки?

— Бачите! Книжок лише за мало! Бодай тисячка, придалась би!

А на салі понад сотня молоді Товариських грам (без музики!) весело і твердо працює мясниця. Гомонять гарні народні пісні. Терпелива праця голови читальні, диригента Я. о. пароха В. Паславського не пішла на марне. У Павлокомі забуваєте, що Поділля віддалене 300 км. Бальорим покидаєте село, де ще вже наскрізь українським національним духом.

По дорозі минає дві, вже наскрізь спольщені наші села Барківку і Старенку Дубрівку. Селиська! По середині села нова і гарна церква — символ відродження українства. Датуються воно з хвилиною перенесення приходства з Володзьки до Селиська. Якби не таке щасливе потягнення владики бл. п. Снігурського, Селиська давно вже відпала би від церкви і нації. Хоч розговорна мова польська, то на ваш запит, відповідають українською мовою. Відрадіс явище! Побіда стихії відродженої нації.

Цій стихії ставить ще перепони кириця червоного даченка Волиня, студ. мел., але вона вже не в силі спинити відродження. Біля церкви пишастесь гарний, мурований церковний дім з верандою, в якому міститься читальня і кооператива. У проекті розбудова того дому. Гарних успіхів завзятим неофітам!

Звідсіля одним скоком через горб у глибокий яр і ви в Порубах. Невеличке село, хоч розкинулось широко над потічками. Читальня т-ва „Прогресу“ з кожним днем мінїє. Покищо налічує ледви 30 членів, але зате вже закуплено гарну площу, без сотика допомоги, на середині села. Подивляйте завзяття і послідовність перших піонерів культурного розвитку села. Ось вам! Селяни і „Глушак відступає свою простору світлицю на читальню за 10 зол. річно, але зате сам дає своє світло й опал для читальні. На якого не нарікає, але ще й точно виплачує чайками свою жертву на закупно площі. Коби такі просвітяни на камені родились.

Ю хвилині ходу ярм на ліво і ви спиняєтесь перед гарним дімком читальні „Прогресу“ в присіках Гута ад Поруби та Ясени. У ньому міститься теж кооператива. Обі установи гарно розвиваються. З мільм здивуванням перекопуєтесь, що в одному селі працюють інтензивно дві читальні та шляхотно суперничають у ділянці культурно-освітнього розвитку села.

І знову короткий прохід лісом. Ще не встигли відомитись, а вже широко перед вашими очима розжинувся присілок Володзька Воля, а недалеко село Володзь. У присілку ледви 40 хат, які скриваються в сливових і вишневих садах. Зломж селянських хат вискакує новозбудований, гарний дім читальні „Прогресу“. Тяжкий на ньому ще довг 45 дол., але вневдовзі буде сплачений. Ви свідком, як 50-літня вдова платить читальняну вкладку за себе, сина і дочку, 12 зол. (240 зол. річно за особу), бо другий син

вже відробив задалегідь свою членську вкладку трачкою (різанням дощок). Це метер жита. Ніхто тут не звільнений від вкладки. Бідніші члени і хлопці відробляють свою вкладку трачкою і господарськими роботами у багатших господарів. Тут криза не „лість“ членських вкладок, вірніше товариства і в тому секрет успіху будови.

Ось і Володзь, найсвідоміше село у східній Лемківщині. Ледви 80 господарів, але їхні збудовки за останніх тринадцять років величаві. Гарна нова церква. Недалеко церковний дім, зі щадничо-кредитовою касою. Побіч нього більший дім — власність т-ва „Прогресу“, в якому теж примістились кооперативна крамниця і кооперативна дахіварня. На протилежному боці докінчують будову палатки для кооперативно-економічних установ. Збудували її та всі інші доми в Володзь, Волі, Гуті і Селиських на основі плану та поради місцевого пароха о. Теодора Савойки. Березівське староство хотіло за всяку ціну не допустити до будови репрезентативного поверхового дому в селі Володзь. Тому домагалось плану, зладженого інженіром-архітектором. Його предложили. Затвердили. Покопали рови і заложили бетонові фундаменти. Нагло приїжджає повітова комісія. Будову забороняє, бо фундаменти заблизько гостинця. Здавалось, що вже нема виходу. Але ось кількох селян подали таку розвязку.

„Якщо фундаментів не можна пересунути, то можна пересунути гостинець“.

„Якже?“

„Вже від кількадесяти років жалуетесь, що гостинець кодіном залямається і утруднює комунікацію. Для авта вельми небезпечний це закрут. Гостинець пересунемо на наші городишківники і спростуємо кодіно. Повитовий Виділ на таку розвязку радо згодиться“.

Так і сталося. Гостинець пересунули. Вже підтягнуто стіни до поверху, але „дласть імущих“ знайшла якусь причину заборонити далі будову поверху. Тут вже довелося поступити. Збудовано лише на піддашу три кімнати, де мешкає тепер і вже урядует інженір Левинський, якого спровадив о. Т. Савойка для поглиблення праці культурно-освітньої і економічно-кооперативних установ своєї парохії.

Нині Володзь — нездобута твердиня над Сяном. Свідомість така велика, що вже домагаються цього року від філії Т-ва „Прогресу“ в Сяноці відкрити в них народний університет на зразок університету в Вінниках.

Цей високий рівень національної свідомости здобули володзькани завдяки виконуванию плану і вказівок свого, догдолітного провідника душпастиря о. Т. Савойки, відомого теж нашому ширшому громадянству. Цей парох може бути вірцем. У трьох селах його парохії є три кооперативні, щадничо-кредитова каса і п'ять читальні „Прогресу“.

М. В.

Куток мови.

Замість: безумовно (рос.), треба: безумовно.

Зам.: перебіг засідання, з бігом часу (поль.), треба: хід засідання, з ходом подій.

Зам. віднести до опії (поль.), треба: звернутись; зам.: віднести з домірж, треба: поставитись.

Зам.: стреміти до чого (рос.), треба: примувати, змагати, бо стреміти значить у нас те саме, що стирчати; стр.: зі землі стреміла скеля. Замість: вороги стреміли до знищення, краще: хотіли знищити, намагались.

Зам.: стремління, треба: змагання, примування, зусилля, заходи.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр.
Понеділок, 24 квітня год. 7.30 веч.
„Фройланд Доктор“.
Вівторок, 25 квітня год. 7.30 веч. „Фройланд Доктор“.

Театр Міжнародностей.
Понеділок, 24 квітня, год. 7.30 веч.
„Золота тіточка“.
Вівторок, 25 квітня год. 7.30 веч. „Золота тіточка“.

Цирк Станевських, площа Беми, початок вистави в год. 8.15.

Спортивний Цирк, вул. Пелчинська (біля Тенісового Т-ва) виступи міжнародних аматунів-атлетів. Початок год. 8.15 веч.

Кіно.

АДРІЯ: „Таня російського шпигунства“ (Грета Гарбо).

АПОЛЛО: „Англі Спеаєр добрий стрілець“ (Влада Бурич).

АТЛАНТИК: „Кай і Артим“ (на ос. Горького).

КАСІНО: „Куртизанка“ (Грета Гарбо).
КОЛІСЕЙ: „Тіні кохання“ та ревія „Триєкмо зі сміху“.

КОПЕРНИК: „Ліцитація кохання“.

МАРУСЕНЬКА: „Ліцитація кохання“.

МІРАЖ: „Пат і Патахон“, „Парадиз компанії“.

ПАЛАС: „Іх Ексцеленція субект“.

ПАН: „Під фальшивим прапором“ і ревія.

ПАСАЖ: „Робін Гуд „Король Лор““.

ОАЗА: Нечиніє.

СТАЛЕВЕ: „Бастер Кітон на фронті“ та ревія.

ХІМЕРА: „Кохай мене сьогодні“ (Моріс Шевальє, Мекдоналд).

УТІХА: „Чорний капітан“ (Джон Берімур) і ревія.

Закордонне радіо.

Понеділок, 24 квітня 1933.

Братислава (279.3) 17.55 Сонати на скрипку та фортеп'яно, 20.00 „Капітан“ о. Блекх. Мінзін (331.4) 21.00 Концерт. Ляйпциг (389.6) 20.00 Браєнська вечір. Рим

(441.2) 17.30 Концерт квартету, Відень (518.1) 12.00 Квартет, 21.10 Концерт, Харків (937.5) 8.30 Музика для дітей, 9.00, 15.30 Концерт, 13.50 Авдіція або звуко-віде, 16.00 Муз. авдіція, 17.30 Транс. з театру, Москва (1008) 10.00 „Малам Батерфляй“ оп. Пуччіні (ВССПС 1304.3 м.), 17.25 „Евген Онегін“ оп. Чайковського (Доск. 720 м.), Паризь (1724.1) 20.00 „Лі Фогет ал Темплі“ оп. Месажежа.

Вівторок, 25 квітня 1933.

Братислава (279.3) 17.25 Пісні, 18.20 Нар. авдіція, спіл. Брно (341.7) 12.40 Концерт, Штутгарт (360.6) 20.30 Нам. конц. пісня, Гельсінгфорс (368.1) 18.15 Спіл. Білгород (429.7) 12.05 Нар. пісні, Прага (488.6) 21.25 Крайнерова соната Бетовена, Відень (518.1) 11.30, 12.00 Концерт, 19.25 „Іль Мантельо“, „Суор Анделіка“, „Джамані Сі-кі“ оп. Пуччіні, Булапешт (550.5) 12.05 Пісн. музика, 17.30 Пісні в арії, Харків (937.5) 9.00, 13.50, 15.10, 19.00 Концерт, 18.00 Гумор і сатира в музиці, 21.30 Літ. муз. транс. Паризь (1724.1) 20.45 „Гамлет“ траг. Шекспіра, муз. Біро.

Львівське радіо.

Понеділок, 24 квітня 1933.

12.10, 15.30 Грамофон, 15.45 Господарський комунікат, 15.35 Листи та програми, 16.25 Лекція фр. мови, 16.40 Накручування крики, 17.00 Фортеп'яно, 18.00 Для матористів, 18.25 Легка музика, 19.00 В о-городі жінка-героїня (Теребозли), 19.15 Всичина, Грамофон, 20.00 Про міжннар. концерт із Булапешту, 20.20, 21.30 Концерт із Булапешту, Лістова ораторія „Христос“, 21.15 Спорт, 23.00 Танк. музика.

Вівторок, 25 квітня 1933.

12.15, 15.15 Грамофон, 15.35 Грамофон, Сльва режур, 16.00 Балачка: „Донжика, зраджени-приятель“, 16.20 Для матористів, Відродження Польщі, 18.00 „Біольогія“, 16.40 „Калімер Вел“, 17.00 Сімф. концерт (оркестра), 18.25 Танк. музика, 19.00 Телі. скрипка, 19.30 „Ренесансозна музика“, 20.00 Концерт (музика, спіл.), 21.30 Спорт, 21.40 Фортеп'яно, 22.20 Літер. творчість, „Пристрастний паломник“, 22.35, 23.00 Танк. музика.